

KBS protestuje proti výstave

Konferencia biskupov Slovenska protestuje proti výstave talianskeho sochára Paola Schmidlina, ktorú včera otvorili v River Gallery v Bratislave a žiada okamžité odstránenie rozvrtných a pohoršujúcich exponátov, napríklad sochy nahej britskej kráľovnej Alžbety II. či pápeža Benedikta XVI. v podväzkoch, ktorí sa tak podľa KBS stali ob-

jektom zneváženia. „Vyslovujem zhrozenie a ľútosť nad kultúrnym úpadkom, ktorý vstupuje do našej spoločnosti a rozvracia základné ľudské hodnoty a poslanie umenia. Skutoční umelci sú vedení pravdou a láskou. Technická zdatnosť spojená s nemorálnosťou zabíja,“ vyhlásil predseda KBS Stanislav Zvolenský. **Šport, 7.5.2011**

Strach ma nikdy nezastaví

Rozhovor - Kontroverzný taliansky sochár Paolo Schmidlin pre HN:

Preslávil sa svojimi kontroverznými sochami a v niektorých mestách vzbudil pobúrenie. To isté sa mu stalo aj u nás. Talian Paolo Schmidlin.

Výstava s vašimi sochami bola v Bratislave otvorená v piatok a slovenskí biskupi kritizujú najmä sochu Miss Kitty, ktorá pripomína pápeža Benedikta XVI...

...som prekvapený. Myslím si, že umenie je slobodné a umelci slobodne interpretujú to, čo vidia. Nepomenúvam sochy osobnými komentármi, táto socha má názov Miss Kitty a každý môže vidieť, čo na nej je. Nechcem nikoho škandalizovať, interpretácia je slobodná.

Čo na vaše diela hovoria v rodnom Taliansku?

Mám doma pár zberateľov, ktorí ma oceňujú, pretože nás sochárov nie je až tak veľa.

Pri pohľade na dielo Porn Queen pripomínajúce kráľovnú Alžbetu alebo spomínané Miss Kitty sa núka otázka - prečo?

Boli to jedny z nápadov, ktoré som mal v hlave a zaoberal som sa výskumami, ktoré sa týkajú sexuality, staroby a v tomto prípade podobnosťami osobností.

Nebáli ste sa ísť do takýchto kontroverzných „podobností“?

Vo všeobecnosti robím to, čo sa mi chce. Nechcem sa nechať zastaviť nejakým strachom.

Ale škandály ste využili.

Netvoril som ich však s tým zámerom, veď umenie je trochu hrou.

Teda rád provokujete.

Páči sa mi provokovať tak, že si ľudia pre to začínajú klásť otázky.

A čo by sa mali ľudia pýtať pri

pohľade na sochu Miss Kitty?

Zamyslieť sa nad tým, že osobnosti, ktoré sa prezentujú pokojným spôsobom, majú aj súkromný život, ktorý však nie je prezentovaný.

Takže vy vidíte pápeža takto?

Nie, bola to hra. Je zvláštne, že niekto sa na niekoho podobá a je zobrazovaný v takej podobe, v akej ten druhý ani nie je. Sme zvyknutí vidieť osobnosti v istej póze a mne sa páčilo vytvoriť tú otázku: je to pápež, nie je? Nikdy som nepovedal, že to je pápež, ale je to Miss Kitty, pretože má doplnok s takým názvom. No ľudia vidia to, čo chcú.

Dnes umenie nazývate hrou, kam sa podľa vás posunulo?

Dnes už je viac trhové, umelci sa stali priemyslom. Malo by byť intímnejšie, nie iba ako komerčné.

Vy to nerobíte?

Nikdy som takto nerobil, mám pocit, že moje veci sa nepáčia masám. Keď som začínal, nepáčilo sa to nikomu. Keby som to počúval, dnes by som robil úplne iné veci.

Miss Kitty nakoniec v galérii „skryli“

Podobne ako na výstave vo Florencii aj v Prahe, kde bola socha Miss Kitty súčasťou Decadence now!, bude aj u nás „skrytá“. Po dohode s umelcom sa rozhodli k tomu pristúpiť aj v River gallery. „Výstava aj celý galerijný priestor je poistený, takže sme ju nemali kam dať. Tí, ktorí ju nebudú chcieť vidieť, ju neuvidia, a ostatní sa budú môcť rozhodnúť, či ju vidieť chcú a my im ju ukážeme,“ potvrdil pre HN majiteľ galérie Pavol Susa. Ostatné sochy sú viditeľné počas celého dňa, pretože presklená galéria je osvetlená aj v noci.

**Lucia Čížová
HN 9.5.2011**

Schmidlin nechce šokovať, biskupov však rozčertil

Len v gatkách a v skromnom kabátiku zdobenom obrázkami rýb a lastúr - takto zobrazil taliansky sochár Paolo Schmidlin pápeža Benedikta XVI. Sochu s úchylným pohľadom a ružovou sponkou vo vlasoch nazval Miss Kitty. Výstava Schmidlinových diel, doplnená o obrazy mladého slovenského maliara Michala Černušáka otvorila vo štvrtok nový výstavný priestor - bratislavskú River Gallery v River Parku na Dvořákovom nábreží. Schmidlinove hyperrealistické sochy, ktoré vytvára z terakoty alebo bronz, vyvolávajú rozporné reakcie. Najmä dve z nich. Okrem Miss Kitty je to aj socha Porno Queen, ktorú takisto vystavuje aj v Bratislave. Opäť veľmi realisticky znázorňuje od pásu hore britskú kráľovnú Alžbetu II. Problém je v tom, že kráľovná je nahá. Jeden z jej prsníkov zvierajú mužská ruka, na druhom má „cucflek“. Sochu si prípadný záujemca môže aj kúpiť. Výstava je totiž predajná. Pornokráľovná stojí 24-tisíc eur. „Nápad na túto sochu prišiel, keď sa mi dostala do rúk kniha jednej britskej fotografky. Pracovala v nej s dvojníkmi, ktorých zobrazovala v polohách nezvyčajných vo vzťahu k tomu, čo ich predobrazy reprezentujú,“ vysvetlil Schmidlin v Bratislave. „Nie je to tak, že by som chcel robiť niekomu napriek. Pre mňa je to hra. Robím to, čo sa mi páči,“ povedal s tým, že jeho zámerom určite nie je niekoho šokovať či urážať. Práve tieto dve sochy mu však urobili obrovskú reklamu. „Je to tak. Ale nemám rád, keď sa umenie pretláča nejakým škandalom. To nie je môj zámer. Stále sa však nájde niekto, kto v tom vidí škandál. Ja však netvorím tak, že rozmýšľam, čím by som mohol šokovať“

pokračovanie na str. 2

To nie je pápež, ale Slečna Kitty

Paolo Schmidlin vraví, že nechce šokovať, ale slovenskí biskupi sú pohoršení

V Bratislave otvorili prehliadku kontroverzných diel talianskeho umelca Paola Schmidlina. Konferencia biskupov Slovenska vidí v jeho diele Slečna Kitty zneváženie pápeža.

Bratislava. Kto by chcel doma nahú kráľovnú Alžbetu II., môže si ju kúpiť za 24-tisíc eur v novej bratislavskej River Gallery. Vystavuje tu totiž kontroverzný taliansky umelec Paolo Schmidlin. Medzi dielami z terakoty a bronzu je na predaj aj torzo britskej starnúcej panovníčky s odhalenými prsiami, po ktorých žiadostivo siahajú akési mužské ruky. Sochár ho nazval jednoducho - Pornokráľovná. Rovnako jednoducho vysvetľuje autor aj samotné dielo. „Robím to, čo sa mi páči,“ hovorí. „Rád si predstavujem nejaké situácie, je to iný, neformálny pohľad na osobnosti.“

Pápež nieje krištál

Schmidlin si tak predstavil aj pápeža Benedikta XVI. V neformálnej a aj keď vraví, že nechce šokovať, i v značne šokujúcej podobe - v ženských pančuškách, bizarnom účese a spodnej bielizni ako Slečna Kitty. Reagovala na to Konferencia biskupov Slovenska. V otvorenom liste píše, že je to zneváženie pápeža. „Vyslovujem zhrzenie a ľútosť nad kultúrnym úpadkom, ktorý týmto spôsobom vstupuje do našej spoločnosti a rozvracia základné ľudské hodnoty a poslanie umenia. Skutoční umelci sú vedení pravdou a láskou. Technická zdatnosť spojená s nemoralnosťou zabíja.“ A žiada „okamžité odstránenie rozvrtných a pohoršujúcich exponátov“. Riaditeľ River Gallery Pavol Susa hovorí, že na výzvu nebude reagovať: „Dielo sa nevolá pápež, ale Slečna Kitty. Neodstránime ho, pretože umenie je slobodné a umelec má právo sa vyjadriť.“ V Miláne pre Slečna Kitty Schmidlinovu výstavu zavreli. „Rozhodol o tom primátor a potom ju presunuli do Florencie,“ hovorí Schmidlin. Priznáva, že mu táto cenzúra poslúžila ako reklama. Napriek tomu vraví, že škandál v umení neuznáva. „Nemám rád, keď je umenie pretlačené nejakým škandálom, to nebol môj zámer. Chcel som, aby si ľudia uvedomili, že pápež nie je taký krištáľovo čistý, ako sa prezentuje. V Taliansku je obrovský vplyv cirkvi na život, niekedy až príliš.“

dokončenie zo str.1

Robím to, čo mi napadne.“ Schmidlinove nápady sa pred časom nepáčili napríklad pri výstave v Miláne, ktorú museli nakoniec presunúť do Florencie. A nepáčia sa ani Konferencii biskupov Slovenska (KBS). „S osobitnou bolesťou konštatujem, že objektom zneváženia sa stal aj Svätý Otec pápež Benedikt XVI. V mene Konferencie biskupov Slovenska so všetkou silou protestujem proti tejto výstave a žiadam okamžité odstránenie rozvrtných a pohoršujúcich exponátov,“ napísal v otvorenom liste predseda KBS Stanislav Zvolenský. Výstava v River Gallery podľa neho zásadným spôsobom znevážuje ľudskú dôstojnosť niektorých svetových osobností a rozvracia základné ľudské hodnoty a poslanie umenia. Galéria zatiaľ na list nebude reagovať, neuvažuje ani o tom, že by rozporné exponáty stiahla. Spolu so Schmidlinom vystavuje v River Gallery aj Michal Černušák. „Keď sme inštalovali túto výstavu, tak sme chceli vytvoriť niečo interaktívne. Pápeža sme nainštalovali tak, aby sa tým úchylným pohľadom pozeral na sochu dievčatka, ktoré zase na neho hľadí hypnoticky a vidí v ňom akože zástupcu Boha na zemi,“ povedal Černušák. Nad dievčatkou visí jeho obraz We Can Help You. Z neho rozžiarenými bielymi

očami hľadí na diváka deväť mužov v chráme s povážlivo rozkývaným zdobeným lustrom. Podľa Černušáka je názov jeho obrazu odkazom na politické reklamné slogany - podte za zmenou, môžeme vám pomôcť. „Katolícku cirkev vnímam dosť politicky, preto tam je ten politický reklamný slogan. Tí muži diváka hypnotizujú tak, ako pápež hypnotizuje veriacych, ktorí na neho oddane pozerajú a čakajú na každé jeho gesto,“ vysvetlil mladý výtvarník. „V podstate to už nie je o vzťahu človeka s Bohom, ale o vzťahu cez prostredníka k Bohu. Je to vlastne rovnaký systém, na akom fungujú guruovia, akurát, že toto je katolícka cirkev. Keby to však bol indický guru, tak to vyzerá rovnako, ako na tých šou, ktoré sa robia na námestí Svätého Petra.“ Výstava v River Gallery potrvá do 5. júna, vstupné sa neplatí - je dobrovoľné. Vystavené diela si môžu vďaka preskleným vonkajším stenám pozrieť aj náhodní okoloidúci. Aj v budúcnosti chcú v galérii vystavovať svetové mená spoločne so slovenskými výtvarníkmi. „Naším cieľom je ťahať na Slovensko umelcov, ktorí u nás ešte nevystavovali. Veľkou ambíciou je mať nepretržite vystavené svetové mená,“ povedal majiteľ galérie Pavol Susa.

Matúš Kvasnička, Pravda 7.5.2011

Talianski katolíci mlčia

Katolícke Taliansko na sochu pápeža priamo nereagovalo. „V tom sú šikovní, že vedia, ako nereagovať,“ dodáva s úsmevom Schmidlin. Pápež ako Slečna Kitty má na bratislavskej výstave zvláštne postavenie, je to jediná nepredajná socha z 13 vystavených. Tak rozhodol autor. „Pornohviezdu“ Alžbetu predal Schmidlin zatiaľ trom ľuďom na svete. „Išlo o jednu terakotu a dvakrát bronz,“ vraví. „Všetky sochy sú však originálom, každá je ináč maľovaná.“

Umenie ako butik

O tom, že každé Schmidlinove dielo je originál, nepochybuje ani majiteľ galérie v River Parku. Rovnako nepolemizuje ani o tom, že Schmidlin je umelec. „Naším cieľom je ťahať k nám umelcov, ktorí u nás ešte nevystavovali,“ približuje Pavol Susa ideu výstavného priestoru, ktorý chce podporovať súčasných slovenských umelcov. Schmidlin sa už predstavil v Prahe, kde mnohých šokoval výstavou Deca-

dence Now!. „Je pre mňa česť inaugurovať novú galériu,“ hovorí. „Páči sa mi myšlienka galérie, že má vonkajší aj vnútorný priestor.“ Diela v galérii pri Dunaji si môže človek pozrieť aj bez toho, aby vstúpil dnu. Sú vo výklade. „Vystavené exponáty je možné obdivovať podobne ako nové kolekcie vo výkladných butikoch,“ dodáva Susa.

Zbiera fotky mŕtvych

Spolu s talianskym umelcom tu teraz v duchu koncepcie galérie vystavuje aj mladý slovenský umelec Michal Černušák. Vraví, že ich diela sa navzájom dopĺňajú. „Moje témy sú globálne aj kontroverzné, pri inštalovaní sme hľadali súvislosti medzi obrazmi a sochami. Tu napríklad riešim globalistickú tému ohľadom rozbitia impérií, Paolo má pod obrazom kráľovnú Alžbetu II.,“ vysvetľuje. Slovensko-taliansky dialóg budú viesť umelci v River Gallery do 6. júna. Schmidlin, ktorý zbiera fotografie mŕtvych ľudí z 30. rokov 20. storočia, už pripravuje novú inštaláciu na tému smrť. **Lucia Tkáčiková, SME 7.5.2011**

Blahoslavená vzdialenosť milovaného svätého

V čom mali Poliáci s Karolom Wojtylom najväčšie šťastie? Boh, Duch svätý, osud, zhoda okolností, ako chcete, ho vystrelil na obežnú dráhu. A tak nie celkom rozumiem tomu veľkému haló okolo procesu blahoslavenia. Ani pred šiestimi rokmi som nerozumel transparentom s nápisom „Santo subito“. Obrovská väčšina tých, čo sa vtedy vybrali do Ríma, bola presvedčená, že santo už je, takže dôvetok subito bol nezmyselný. Ale čo už, cirkev má svoje formality, procedúry a pečiatky, a tak spečatenie intuície prostého ľudu muselo trochu trvať. Väčšmi než hľadanie dôkazov o tom, že svätý je blahoslavený, ma zaujíma, o čom vlastne svedčí skutočnosť, že ktosi odtiaľto sa vôbec stal pápežom? Konkrétne v danej situácii a v danej chvíli? Odjakživa mi to trochu zaváňalo intervenciou vyššej sily. Čiže zasa - Boha, Ducha svätého, Ducha dejín, osudu? Keď sa Jána Pavla II. pýtali na jeho životnú voľbu, hovorieval vraj: „Duch svätý nepozná pojem čistej náhody.“ Pápež Karol Wojtyla sa rozhodne nachádzal vo väčšej blízkosti vyššej sily, takže mu v tejto otázke musíme veriť na slovo. Iste, keby lógia nie je veľmi tvorivá činnosť, ale v súvislosti s týmto pontifikátom jej neustále podlieham. Čo by bolo, keby člen politbyra Zenon Kliszko nebol trval na tom, že krakovským metropolitom sa musí stať Karol Wojtyla a bol by prijal jednu zo šiestich iných kandidátúr, ktoré mu predtým predložil kardinál Wyszyński? A čo by bolo, keby Albino Luciani, čiže Ján Pavol I., neumrel 33 dní po tom, ako sa stal pápežom? Nemali by sme pápeža z Poľska, práve keď ho Poľsko najviac potrebovalo? Myšlienka, že Duch svätý prehovoril, hoci len na chvíľu, aj cez člena politbyra ústredného výboru Poľskej zjednotenej robotníckej strany, je veru veľmi povznášajúca. Bez pápeža Karola Wojtylu by Poľsko určite nezískalo späť nezávislosť a keby ju aj získalo, tak určite neskôr. Mňa však viac fascinuje, aký vplyv mal pápež nie na to, že Poliáci získali slobodu, ale na to, čo s touto slobodou a so sebou v slobode spravili. A tu vidím triumf i porážku Jána Pavla II. Triumf v tom, že prvé desaťročia transformácie pod jeho prižmúreným, ale bdelym okom uplynuli takmer bez zaškripania. Bol múdрым kráľom Poľska a z výšin svojej múdrosti videl v Jaruzelskom,

vo Walesovi i v Kwasniewskom predovšetkým človeka, a rovnako bratský a úctivý postoj by bol zaujal aj ku Kaczyńskému, Komorowskému a Tusko- vi. Zmysel pre mieru a zdržanlivosť, ktorými sa celé roky vyznačoval verejný život v Poľsku, boli však svedectvami o pápežovej moci. Peklo, ktoré sa u nás rozpútalo hneď po jeho smrti, bolo zasa svedectvom toho, ako krátko jeho dielo vytrvalo. Ján Pavol II. zmenil Poľsko, ale nezmenil Poliakov. Bol teda väčším politickým než duchovným vodcom? Vari nebol silný mocou svojho ducha? Alebo bol ten veľký duch dosť veľký na to, aby zmenil svet, zlikvidoval studené vojny a zrútil múry, no nie všemocný, aby zmenil mentalitu milovaného národa? Pápež nezmenil ani poľskú cirkev. Videli sme ju pred rokom vo chvíli veľkej skúšky, na celej čiare zlyhala. Postavila sa na jednu stranu, intelektuálne neschopná pochopiť, čo sa deje, a najšť jazyk, aký si tá chvíľa vyžadovala. Hierarchia určite vyzerá viac-menej tak isto ako celá cirkev, ale skutočne sa za štvrtstoročie nedalo urobiť viac? Pápež bol od nás dostatočne ďaleko, aby ovplyvnil náš osud. A našťastie aj dosť ďaleko, aby sme na neho nedosiahli. No čo keby sa Karol Wojtyla nebol stal pápežom? Ku ktorej cirkevnej frakcii by patril? Vyčítali by mu nadmerný liberalizmus a podporu elit alebo nadmerný konzervativizmus? Azda by ho už aj prelustrovali. Tu nad Vislou žiadna autorita nemá právo nebyť dokopaná, a keby kardinál Karol Wojtyla bol autoritou, a určite by ňou bol, našli by sa iste takí, čo by ho usilovne zhadzovali z piedestálu. Uspeli by? Úplne? Alebo len trochu? Odpoveď, samozrejme, nepoznáme, ale čosi tušíme, a je to tušenie hraničiace s istotou, že by sa nám podarilo Karola Wojtylu zmenšiť. Biely pápežský háv je však rozhodne lepším pancierom než kardinálsky purpur. Nechajme to radšej tak. Možno lepšie, než myslieť na to, v akej sme situácii napriek tomu, že sme mali svojho pápeža, je pomyslieť si, aké by to bolo, keby ho vôbec nebolo. A blahoslavíť ho za to, že bol pápežom, bez ohľadu na to, že sa práve stáva oficiálne blahoslaveným.

Tomasz Lis
poľský esejista a reportér
Šéfredaktor týždenníka *Wprost*
SME 7.5.2011

História rádu

Legenda hovorí, že sa po ukrižovaní Krista ľudia ujali ošetrovania a opatery chorých a zranených. Na pamiatku zázračného zmŕtvychvstania sv. Lazara v Novom zákone sami seba nazývali „lazarití“. Sú najstarším špitálskym rádom, ktorý si zároveň najdlhšie uchoval svoj výlučne charitatívny charakter. Pred rokom 1099 boli vo svätom meste Jeruzaleme tri významné špitálske pobočky: hospic Lazarovho rádu, špitál Santa Maria Latina a špitál svätého Johanesa. Do rádu prišli ľudia zo všetkých cirkví. Vojenské funkcie sa pridali asi okolo roku 1120. Chorobou postihnutí rytieri vytvorili v Lazarovom ráde vojenské formácie, známe svojou udatnosťou. V Seedorfe vo Švajčiarsku sa nachádza kláštor lazaritov, v ktorom uchovávajú najstaršie pravidlá rádu v knižnom vydaní. Lazarovi rytieri bojovali pri dobývaní Orléansu po boku Panny Orleánskej. Etika rytierov sv. Lazara je formovaná pojmom osobnej cti. (rm)

Plus jeden deň 9.5.2011

Cirkev šíri strach

Martin Luther kritizoval hromadenie obrovského bohatstva v rukách cirkevných hodnostárov prostredníctvom ich „ovečiek“. Pritom prostý ľud trel krutú biedu. Ako sa im to darilo? Učením o pekle a zatratení. Vďaka šíreniu strachu sa cirkev stala najväčšou boháčkou na svete. Také praktiky využíva dodnes. Ako inak vysvetliť označenie spoluzitá partnerov mimomanželského zväzku za smrteľný hriech? Motto kázni vo všetkých katolíckych kostoloch na Veľký piatok „Nikdy sa nehanbi sa svoju vieru“ teraz môžeme čítať na bilbordoch či letákoch v našich schránkach. Naočko pripomína človeku jeho hodnoty, no v skutočnosti je to príkaz, ktorým si ich vynucujú. Ak je človek naozaj veriaci, jeho viera v Boha sa mu nemusí nanucovať. Predstavitelia cirkvi sú hádam natoľko vzdelaní, že s touto logikou súhlasia. Tak potom o čo im ide v kampani pred sčítaním ľudu? Podobnosť súčasného odklonu cirkvi od zásad, ktorými by sa mala riadiť, je so 16. storočím podozrivo vysoká. Rovnako ako sociálne rozdiely.

Jana Šrenkelová, Pravda 7.5.2011

Do Egypta sa vracia násilie

Pri zrážkach moslimov a kresťanov zomrelo najmenej desať ľudí

Oslabenú políciu po Mubarakovom páde využívajú náboženský extrémisti.

Ešte pred tromi mesiacmi spolu na Tahríre žiadali zvrhnutie prezidenta Husního Mubaraka. To sa im podarilo, moc prevzala armáda, no nábožensky motivované násilie v Egypte opäť narastá.

Reagovali pomaly?

Víkendové zrážky medzi moslimami a koptskými kresťanmi na predmestí Káhiry si vyžiadali najmenej desať obetí a desiatky zranených. Vojenský režim pozatýkal takmer dvesto ľudí, ktorých postaví pred vojenské súdy. Tie konajú v skrátanom konaní. Ľudskoprávne organizácie však hovoria, že vládcovia reagujú pomaly. Boja sa totiž konfrontácie s konzervatívnymi náboženskými skupinami. Egyptskí kresťania zase tvrdia, že junta sa bojí ísť proti moslimom. Faktom je, že Mubarakov pád vyvolal obavy z nových zrážok medzi moslimami a menšinovými kresťanmi. Na káhirskej predmestí Imbaba sa stalo to, čo zväčša spúšťa násilnosť medzi náboženskými skupinami. Rozšírila sa zvesť, že v jednom z kostolov držia násilím kresťanskú ženu, ktorá konvertovala na

islam. Do kostola sa v sobotu pobrali prívrženci salafistickej odnože islamu a požadovali, aby ho mohli prehliadnuť. Kresťania sa však v kostole zabarikádovali. Strhli sa potýčky. Ľudia po sebe hádzali kamene, zápalné fľaše, strieľalo sa. Až včera ráno tam kontrolu vďaka tankom prebrala armáda.

Útoky sa stávajú trendom

Keďže koptská cirkev zakazuje rozvody, niektoré ženy konvertujú na islam, aby sa mohli dať rozviesť. Moslimovia tvrdia, že kresťania potom takéto ženy unášajú a násilím ich držia v kláštoroch, aby ich privedli späť k ich viere. Koptský kresťan a učiteľ náboženstva Sami Favzi agentúre AP povedal, že útoky na kostoly a kresťanov boli v Egypte vždy, tentoraz už nie sú len ojedinelými incidentmi, ale podľa neho trendom. Polícia je oslabená, štát je v chaose, a to využívajú extrémisti na oboch stranách.

Jana Shemesh, SME, 9.5.2011

Náboženstvá v Egypte

- Islam je od roku 1980 štátnym náboženstvom.

- Väčšina moslimov sú Sunniti, mnohí z nich sa hlásia k mystickému súfizmu.

- Pravoslávni koptskí kresťania tvoria asi desať percent.

SaS a KDH sa môžu dohodnúť

Minister kultúry Daniel Krajcer si vie predstaviť, že sa s KDH dohodne na výhrade vo svedomí. Otázka slobody jednotlivca a teda možnosť uplatniť si výhradu vo svedomí pre SaS nepredstavuje principiálny problém. Ako príklad nekonfrontačného prístupu k riešeniu náboženských tém uviedol aj februárové stretnutie s predstaviteľmi cirkvi. TA3, 7.5.2011

Charita postavila na Haiti škôlku

Z rekordnej verejnej zbierky zaplatili nové triedy.

Slovenská katolícka charita ukončila trojmesačnú výstavbu štyroch tried materskej školy v Cazeau na Haiti. Po vyše roku vyučovania v stanoch na dvore sa žiaci budú opäť učiť v triedach. Zemetrasenie 12. januára minulého roka spôsobilo na Haiti obrovské

škody, zahynulo asi 230-tisíc ľudí. Zrútila sa aj škola sv. Terézie. Stavbu školy financovali aj zo slovenskej verejnej zbierky vyhlásenej Konferenciou biskupov Slovenska a Slovenskou katolíckou charitou okamžite po zemetrasení. Zbierka patrí medzi najväčšie slovenské zbierky pre zahraničie. (sita)

SME 10.5.2011

Škandalózneho pápeža ukryli do skladu

V hlavnom meste vystavuje kontroverzný taliansky sochár Paolo Schmidlin

Benedikt XVI. v nohavičkách, so slizkým úškrnom a s ružovou sponkou v blond'avých vlasoch. Tak zobrazil hlavu cirkvi taliansky sochár Paolo Schmidlin. Po tom, ako jeho výstava šokovala Taliansko a cirkev, teraz si ju môžete pozrieť aj na Slovensku. Reakcie našej katolíckej vrchnosti na seba nedali dlho čakať. Preto sochu pápeža teraz ukazujú v sklade.

Schmidlinovo dielo si môžete pozrieť v bratislavskej River Gallery na nábreží Dunaja a volá sa Miss Kitty. V piatok, teda hneď v prvý deň otvorenia výstavy, do galérie prišiel poburujúci list od Konferencie biskupov Slovenska. „Výstava zásadným spôsobom znevažuje ľudskú dôstojnosť niektorých osobností súčasného sveta, s osobitnou bolesťou musím konštatovať, že sa objektom znevažovania stal aj Svätý otec,“ napísal predseda Konferencie biskupov Slovenska Stanislav Zvolenský. V galérii preto vyšli cirkvi v ústrety a sochu odložili do skladu. „Odtiaľ uňho môže každý absolvovať osobnú audienciu,“ vysvetľuje majiteľ galérie Pavol Susa.

Alžbeta II. na predaj

Okrem Hello Kitty za pozornosť stojí aj socha Porno Queen, ktorá zobrazuje obnaženú anglickú kráľovnú Alžbetu II. s vyťahaným poprsím. Jeden jej prsník drží mužská ruka a na druhom je „cucflek“. Toto dielo si môžete aj kúpiť, stojí 24-tisíc eur. Z 13 vystavených Schmidlinových výtvorov sa kúpiť nedá iba socha pápeža. Okrem talianskeho sochára tu vystavujú aj obrazy Milana Čerušáka. Jeho najdrahší obraz Monday Heroes stojí 15-tisíc eur. Výstava potrvá do 5. júna a vstup je bezplatný.

Kto je Paolo Schmidlin

Narodil sa v Miláne v roku 1969. Taliansky dekadentný umelec sa preslávil najmä kontroverznými sochami pápeža a kráľovnej. Vystavoval ich aj v Prahe a vo Florencii, ale aj inde vo svete. Jeho tvorbu spája americký surrealizmus a pop-art. Tvrdí, že nechce nikoho urážať. „Nepomenúvam sochy komentármi, každý v nich vidí, čo chce,“ hovorí sochár. Eva Pristašová

Plus jeden deň, 10.5.2011

Viera sa stala témou bilbordov

Pred sčítaním obyvateľov sa množia rady, ako vyplniť kolónku o vierovyznaní

Otázka viery sa pred sčítaním obyvateľov stala aj témou kampaní.

Po Maďaroch, Rómoch a katolíkoch sa sčítanie snažia ovplyvniť aj ateisti. V uliciach viacerých miest sa v posledných týždňoch objavili bilbordov, plagáty či reklamy na električkách a autobusoch, ktoré ľudia vyzývajú v otázke číslo 23. vyznačiť možnosť „bez vyznania“. „Ide o aktivitu viacerých združení a iniciatív, ktorú podporujú tisíce dobrovoľníkov,“ tvrdí jej organizátor a predseda spoločnosti Prometheus Roman Hradecký. Kampaň nevníma tak, že by ju zameral proti cirkvám či ľuďom s náboženským cítením. „Pre nás je dôležité, aby si štát uvedomil, že aj takíto ľudia sú súčasťou spoločnosti,“ hovorí o tých bez vyznania. Poukazuje na niektoré severské krajiny, ktoré pri cirkvách registrujú a podporujú aj svetonázorové združenia.

Císla ako argument

„Na Slovensku štát týmto skúpinám odopiera podporu občianskych obradov, účasť na humanistickej etickej výchove v školách, či priestor vo verejnoprávnych médiách.“ Kampaňou, ktorá doteraz stála do tritisíc eur, chcú združenia začať diskusiu o diskriminácii ľudí bez vyznania. „Čím viac nás v sčítaní bude, tým väčšiu váhu budú naše argumenty mať,“ priznáva Hradecký. Pred desiatimi rokmi sa k ľuďom bez vyznania prihlásilo 13 percent. Podobne uvažuje i najväčšia cirkev. Hoci cirkvám neprispieva štát podľa počtu veriacich, ale kňazov, takmer 69 percent katolíkov zo sčítania v roku 2001 jej zaručilo veľkú spoločenskú váhu. Už niekoľko týždňov preto rímskokatolícka cirkev z bilbordov veriacich opäť vyzýva, aby sa „nehanbili za evanjelium“. V pastierskom liste biskupi apelujú, aby sa k cirkvi prihlásili aj tí, ktorí sa od viery vzdialili, pochybujú o nej, alebo sa im rozpadlo manželstvo. „Pri krstoch detí či pohreboch vidíme, že aj títo ľudia majú vzťah k cirkvi, a preto ich prosíme, aby ho nezapreli, pretože je to hlavne morálna záležitosť,“ vysvetľuje hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik.

Protiváha médií

Biskupi zároveň varujú pred médiami, ktoré budú útočiť proti cirkvi, „aby veriacich pomýlili“. Kováčik tvrdí, že cieľom kampane je poskytnúť ľuďom dostatok informácií. „Pre nás je dôležité, aby ľudia mohli slobodne prejavovať náboženské presvedčenie bez toho, aby na nich niekto vyvíjal tlak.“ Koľko kampaní katolíkov stála, a koľko bilbordov po Sloven-

sku majú, nepovedal. Druhá najväčšia cirkev zvolila iný prístup, k tomu, že byť evanjelikom je dôvodom na hrdosť, presvedčajú veriacich známe osobnosti iba na internete. „Robiť v otázke vierovyznania kampaň, nepovažujeme za vhodné. Veríme, že ľudia sa prihlásia k viere aj bez násilných agitácií,“ vraví ich tajomníčka Edita Škodová.

Michal Piško, SME, 10.5.2011

Cirkev bojuje o „ovečky“ novou kampaňou, Most bilbordmi

Sčítanie ľudu 2011. Biskupi včera spustili internetovú stránku nacocirkev.sk, strana Most stavila na cudzojazyčné bilbordov, inzeráty či tanečné vystúpenia.

„I want you“ - plagát so zamračenou tvárou Strýka Sama v cylindri vo farbách americkej zástavy sa stal symbolom náboru amerických vojakov. O čosi podobné, len v miernejšej forme, sa aktuálne snažia na Slovensku cirkvi a politické strany založené na národnostnom princípe. Blíži sa totiž sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 (21. mája). Motív je zrejmy získať v sčítaní čo najviac „hlasov“, a tým aj väčší vplyv na správu vecí verejných.

Most hovorí v rómčine

Strana Most-Híd s príchodom mája vylepila v mestách a obciach Slovenska bilbordov v maďarčine, rusínčine a rómčine. Tie príslušníkov menšín vyzývajú, aby sa prihlásili k svojej národnosti. Podobnú výzvu im adresoval aj vicepremiér a podpredseda strany Rudolf Chmel. „Príslušnosť k národnostnej menšine je jeho plus a je obohacujúca tak pre jednotlivca, ako aj pre širšiu komunitu či spoločnosť. Multietnickosť chápeme ako výhodu našej krajiny, nie ako zdroj jej ohrozenia,“ vysvetľuje hovorkyňa strany Nora Czuczorová. Most siahol aj k inzerátom v tlačených médiách a sponzoroval tiež turné tanečnej skupiny Mladé srdcia. Strana plánuje na kampaň vynaložiť približne 80- až 90-tisíc eur. Kampaň zvažuje aj SNS. „Uvidíme, či sa to kapacitne stihne,“ hovorí podpredseda strany Rafael Rafaj.

Nacocirkev.sk vysvetľuje

Najviditeľnejšou je zrejme snaha katolíckej cirkvi. Biskupi spustili kampaň v niekoľkých vlnách. V časopisoch a novinách si čitatelia našli letáky so základnými informáciami o cirkvi, v kostoloch čítali farári pastiersky list a momentálne prebieha bilbordová kampaň. Tá včera vstúpila do novej fázy - na bilbordov s pápežom Jánom Pavlom II. a nápisom „Nikdy sa nehanbi za evanjelium!“ pribudol nápis s odkazom na internetovú stránku nacocirkev.sk, kde cirkev vysvetľuje, ako pomáha ľuďom v každodennom živote. „Väčšina ľudí to dnes dokáže vnímať už len ako kampaň pred voľbami, ale ide o informačnú kampaň. Pre nás je dôležité, aby ľudia mali dost informácií na slobodné rozhodnutie,“ tvrdí hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik. Koľko peňazí na kampaň minú, Kováčik neprezradil. Pri poslednom sčítaní ľudu v roku 2001 sa k rímskokatolíckej cirkvi prihlásilo takmer 70 percent obyvateľov krajiny. Verných oslovujú aj evanjelická cirkev či duchovní židovskej obce, zvolili však menej nápadné formy osobných stretnutí či zhromaždení.

Aj ľudia bez vyznania sú tu

Ak nepatríte medzi veriacich, vo formulároch nájdete kolónku „Bez vyznania“. Na jej zaškrtnutie vyzývajú na internete a na letákoch občianske združenia pod vedením spoločnosti Prometheus. „Chceme, aby si štát uvedomil, že prirodzenou súčasťou spoločnosti sú aj občania s nenáboženským náhľadom a štát by mal podporovať aj ich potreby,“ hovorí predseda spoločnosti Roman Hradecký.

Tomáš Nejedlý, HN 10.5.2011

Dieťa zo skúmavky či adopcia?

Evanjelická cirkev umelé oplodnenie neodsudzuje, katolícka a pravoslávna ho považujú za morálne neprípustné

Nie každý pár počne dieťa prirodzenou cestou. Potom má len dve možnosti - adopciu a asistovanú reprodukciu. Pred rozhodnutím stoja aj veriaci Ivana a Andrej. Keď sa brali, mali 23 rokov. Neprišlo však tehotenstvo, ale Andrejova rakovina. Odtedy ubehlo šesť rokov. Vyliečil sa, ale mal nešťastie v šťastí - po chemoterapii ostal neplodný. Kňaz im umelé oplodnenie neodporúča, odkázal ich na adopciu. „Vraj je to neetické. Ale ja chcem prežiť tehotenstvo a dieťa aj porodiť. Možno neskôr skúsime aj adopciu, ale bojím sa, že to nebudem vedieť precítiť tak, ako keď ide o vlastné dieťa,“ priznáva Ivana. Andrej je rozčarovaný, že onkológ mu nepovedal o možnosti zmrazenia spermií pred chemoterapiou. „Dnes sme ich mohli využiť, takto sme odkázaní na darcovské.“

Intimita, embryo, čistota

Podobnú dilemu riešia desaťtisíce párov na Slovensku. Kňaz pritom neporušil nič - poskytol radu v duchu katolíckej náuky. Tá umelé oplodnenie odmieta. Najavo to dal aj Vatikán, keď kritizoval udelenie Nobelovej ceny za medicínu Robertovi Edwardsovi, priekopníkovi umelého oplodnenia. Výhrady má aj pravoslávna cirkev. Jakub Jacečko, pravoslávny duchovný v Holíči a zároveň lekár, vidí viac problémov. „Narúša sa intimita medzi mužom a ženou, čím sa porušuje Božie tajomstvo, teda počatie dieťaťa. Sprostredkovateľom má byť Boh, nie lekár, inak je to neprirodzené. Navyše nie každé embryo končí v maternici, niektoré sú zmrazené, iné zničené. Je to neetické zaobchádzanie so životom. Problémom je aj narušenie čistoty manželstva

- ak žena prijme spermie cudzieho darcu, je to, akoby mala pomer aj s niekým iným, nielen s manželom.“

Výnimkou nie sú ani drámy

Odmietavý je tiež katechizmus katolíckej cirkvi: „Techniky, ktoré vylučujú spoločné rodičovstvo zásahom osoby, ktorá nepatrí k manželskej dvojici, sú závažne nemorálne.“ Heterológna inseminácia a heterológne umelé oplodnenie vraj porušujú právo dieťaťa narodiť sa z otca a matky, ktorých pozná a ktorí sú medzi sebou spojení v manželstve. Tieto techniky

„zrádzajú výlučné právo manželov stať sa otcom a matkou iba jeden prostredníctvom druhého,“ píše sa v katechizme. Podľa neho oddeľujú pohlavný úkon od úkonu plodenia. Akt „zveruje život a identitu embrya moci lekárov a biológov a zavádza nadvládu techniky nad počiatkom a osudom ľudskej osoby. Takáto nadvláda je svojou povahou v rozpore s dôstojnosťou a rovnosťou, ktoré majú byť spoločné rodičom i deťom.“ Morálny teológ Vladimír Thurzo pre Katolícke noviny v roku 2004 uviedol, že ani dramatické osudy tých, ktorí nesmierne túžia po dieťati, nemôžu zmeniť postoj cirkvi k technikám umelého oplodnenia. „Dôstojnosť ľudskej osoby, ktorá je pri nich vážne spochybnená, jej to jednoducho nedovoľuje.“ V príhovore k členom Pápežskej akadémie pre život v roku 2004 to potvrdil aj pápež Ján Pavol II. „Prirodzené plodenie detí sa nesmie nahradiť manipuláciou umelého aktu plodenia.“

Už 4,3 milióna detí

Lekár Peter Harbulák z Centra pre gynekológiu a asistovanú reprodukciu GYN-FIV to odmieta. „Cirkvi, ktoré sú proti umelému oplodneniu, si mylia pojmy. Ak tvrdia, že embryá sú životom, vynechávajú podstatné slovíčko - potenciálnym. Ak mám semeno oplodnené na strome a nevložené do pôdy, vyrastie z neho ďalší strom? Nie. To sa stane, keď semeno zasadím do zeme. Detto platí pre embryá - nie sú životom, len majú takú potenciú. Život začne klíčiť, keď ich vložíme do maternice, a aj to nie vždy.“ Podľa Harbuláka sa pomocou metód asistovanej reprodukcie narodilo už 4,3 milióna detí. „Inak by tu neboli. Nebodaj sú cirkvou nechcené?“ Výhradu, že sa z daru premieňajú na tovar, odmieta. „Nie sme to my, čo povieme, že teraz sa určite narodí dieťa. Potenciál života je v tele matky, ten ovplyvniť nevieme, len vložíme embryo do maternice. Výhrada cirkvi je podobne nezmyselná, ako keď niekto tvrdí, že z Mount Everestu má človek k Bohu bližšie než tí, čo sú pri mori.“ Evanjelická cirkev augsburského vyznania problém v umelom oplodnení nevidí. Ivan Mucha, evanjelický farár v Málinci uvádza, že medicína má človeku pomáhať. „Tu reálne pomáha tým, čo majú problém s plodnosťou. Voči tomu ne-

máme námietky.“ Podľa Muchu nám dal Boh rozum a výtobytky vedy, „a ak je to pre dobro vecí, niet dôvodu ich nevyužiť. Nie je to ani v rozpore s Písmom svätým.“ Pravoslávny kňaz Jakub Jacečko však argumentuje Starým zákonom. „V ňom sa spomína viac neplodných manželstiev. Vnímali sa ako Boží trest, páry sa preto modlili, snažili sa žiť bohobojne. Boh im potom požehnal a mali deti, hoci až vo vyššom veku. Naša cirkev preto asistovanú reprodukciu neodporúča. Ak pár neotehotnie napriek modlitbám, navrhujeme, aby si vzal dieťa z detského domova.“

Materinské city fungujú

Príkladom ide samotný Jacečko dieťa sa im s manželkou nepodarilo počať prirodzenou cestou, tak si ho adoptovali. „Manželka ho prijala, jej materinské city sú plnohodnotné. Mnohých straší psychologická bariéra - budem mať rád dieťa, ktoré som nespodil, ktoré som neporodila? Keď to skúsia, zistia, že je to v pohode.“ Súhlasí aj psychológ a religionista Richard Gróf. „Skúsenosť matiek dokazuje, že adopcia dokáže plnohodnotne naplniť túžbu po dieťati. Dokonca rozdiel v miere lásky nevidia ani rodičia, ktorí majú biologické aj adoptívne deti. Vzťah sa tvorí spoločne prežitou skúsenosťou, nie génmi.“ Gróf však dodáva, že uspokojenie rodičovských potrieb závisí aj od zrelosti rodičov, ich predsudkov, tolerancie a schopnosti prijať aj dieťa, ktoré nemusí zodpovedať ich fixnej predstave o tom, aké by malo byť.

Modlitbou chorobu neporazíme

Pravoslávny duchovný Jacečko neplodným párom odporúča, aby sa modlili, prijali vôľu Božiu a zmierili sa so svojím stavom. „Sú aj ľudia s inými hendikepmi - bez ruky, bez nohy. Navyše dnes mnohí žijú takým spôsobom, že sa vlastnou vinou stávajú neplodnými. Z toho ťažko obviňovať Boha.“ Evanjelický duchovný Ivan Mucha nesúhlasí. „Ak by sme na porazenie neplodnosti odporúčali len modlitby, mohli by sme ich radiť na každú chorobu. Ak by sme dôsledne akceptovali to, čo tvrdia, medicína by sme zakázali napredovať. Práve to by bolo nemorálne. Načo potom ľudia chodia za lekármi? Majú sa zmieriť so svojím stavom? Epidémia a choroby neporazíme iba pasívnym modlením sa, ale

aj aktívnou prácou s využitím rozumu. Preto sa hovorí - pomôž si človeče, aj Pán Boh ti pomôže. Prikyvuje aj lekár Peter Harbulák. „Ak má mladá žena zápal vaječníkov alebo vajčkovodov, ak dôjde k nenávratným zmenám, nepomôžeme jej, hoci má zdravé vajčká, manžel zdravé spermie a obaja sa milujú? Ak majú potenciál byť dobrými rodičmi? Pre taký pár je aj dieťa z umelého oplodnenia darom.“

Bez lásky

Harbulák odmieta, že dieťa musí vzniknúť len z prirodzeného intímneho styku manželov. „To cirkev tvrdí, že pohlavný styk rovná sa láska? Pýtam sa ako katolík, ktorý sám chodí do kostola. Ak je dôkazom lásky pohlavný styk, škoda to komentovať. Ani nespočítate deti, ktoré sa počali pre cirkev prirodzenou cestou, a pritom úplne bez lásky. Nemáme právo povedať niekomu, kto za svoju neplodnosť nemôže, že je to nemorálne?“ Manipuláciu s embryami niektorí označujú za hranie sa na Boha. Evanjelik Ivan Mucha z toho strach nemá. „Nikdy nebudeme múdri ako Boh, on vždy bude mať obrovský náskok. Že by sme ho niekedy dobehli, toho sa nebojím. Ak bude navyše cirkev poctivo naplňať svoje poslanie, správnou cestou pôjde aj spoločnosť.“

Karol Sudor, SME, 7.5.2011

Kampaň o náboženskom vyznaní

Na Slovensku pred blížiacim sa sčítaním obyvateľstva vrcholí kampaň aj v otázke náboženského vyznania. Billboardmi alebo plagátmi sa snažia ľudí ovplyvniť katolíci aj ľudia bez vyznania.

Takto vyzerajú plagáty a billboardy, ktoré vyzývajú ľudí, aby pri sčítaní v kolónke náboženské vyznanie označili možnosť číslo 23, teda bez vyznania.

Organizátorom kampane je občianske združenie Prometheus, ktoré združuje ľudí bez náboženského pohľadu na svet.

Roman Hradecký, spoločnosť Prometheus: „Tým, že sa preukážeme v dostatočnom množstve presvedčíme štát, že musí takisto rešpektovať naše potreby a naše videnie sveta.“

Redaktor: „Ľudia bez náboženského vyznania sú podľa nich u nás diskriminovaní. Napríklad na rozdiel od cirkvi nemajú nárok na štátne dotácie.“

Daniel Krajcer (SaS), minister kultúry: „Podľa súčasného právneho poriadku Slovenskej republiky neexistuje definícia takejto skupiny. To znamená, že ja chápem, že sa môže niekto cítiť diskriminovaný. Áno, je to otázka o ktorej má zmysel do budúcnosti diskutovať.“

Redaktor: „Billboardami či pastierskymi listami oslovuje pred sčítaním aj katolícka cirkev. Viacerých veriacich zaskočilo, že v pastierskom liste biskupi apelujú, aby sa k cirkvi prihlásili aj tí, ktorí sa od viery vzdialili, pochybujú o nej alebo sa im rozpadlo manželstvo.“

Jozef Kováčik, hovorca KBS: „Ide o morálny apel, človek by mal mať slobodu vyjadriť svoje náboženské presvedčenie a vyjadriť to aj príslušnosťou ku konkrétnej cirkvi.“

Redaktor: „Podľa sociológa hoci cirkvám štát finančne neprispieva podľa počtu veriacich, ale duchovných, napríklad 69% prihlásených katolíkov v sčítaní pred desiatimi rokmi, zaručilo cirkvi v spoločnosti veľkú váhu.“

Bohumil Búzik, sociológ Slovenskej akadémie vied: „Väčšina politických strán počíta s týmito číslami v tom sčítaní a vychádza z nejakého predpokladu, že keď sa toľko ľudí hlási medzi veriacich, tak oni majú vychádzať v ústrety cirkvi.“

Redaktor: „Evanjelická cirkev vyzvala ľudí k prihláseniu sa pastierskym listom a internetom. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov sa oficiálne začína už zajtra.“

Rado Igaz, Markíza, 12.5.2011

Aké boli oči a uši strany

Archívne fotky, odborné texty, dokumentárne filmy a technické prostriedky sledovania osôb vytvárajú obraz o štruktúre a činnosti ŠtB.

Majestátna uniforma generála Štátnej bezpečnosti a na druhej strane jáchymovský väzenský mundúr obetí tajnej polície. To sú dva póly výstavy Prísne tajné! (Dejiny ŠtB na Slovensku), ktorá je oddnes do 11. septembra v Slovenskom národnom múzeu. Pripravil ju Ústav pamäti národa, ktorý tak pre verejnosť „odtajnil“ pôsobenie tohto mocenského nástroja KSC, označovaného aj ako oči a uši strany. Nie náhodou šéf Ústavu pamäti národa Ivan Petránsky včera pred otvorením výstavy hovoril o úsilí „poodhaliť rúško tajomstva, ktorým sú dejiny ŠtB dodnes zahalené“, mnohé totiž už asi zostane nevyjasnené. Jeden z panelov napríklad informuje, že nikdy sa nevyšetřil prípad prvej obete, člena neexistujúcej skupiny Bieli partizáni, ktorý

zomrel v noci po výsluchu. Z ďalších odborných textov či fotografií sa návštevník dozvie o štruktúre, personálnom obsadení, činnosti a metódach ŠtB či jej spolupráce s tajnými službami krajín bývalého východného bloku, predovšetkým s KGB. Oficiálnej spolupráci s ňou, ktorú potvrdila dohoda z roku 1962, predchádzalo pôsobenie poradcov zo Sovietskeho zväzu. Unikátne sú zábery zo sledovania osôb, na jednej z fotografií je monitorovaný pohyb Jána Čarnogurského, kým mapka konšpiračných bytov v Bratislave svojou farebnosťou na okamih takmer evokuje pohľad na umelecké dielo. Realitu však vzápätí pripomína informácia autorov výstavy Jerguša Sivoša a Jána Pálffyho, že na celom Slovensku bolo takýchto bytov vyše tritisíc. Divácky najatraktívnejšou časťou sú vitríny s technickými prostriedkami,

ktoré dnes pôsobia možno trochu robustne, ale vo svojom čase predstavovali technologickú špičku. Aktovka so zabudovaným fotoaparátom, mikrofóny v stenách, prístroj na meranie zámkových vložiek či odpočúvacie zariadenie v zapalovači, ktorým usmiaty čašník v službách polície ochotne poslúžil nič netušiacim zákazníkom, sú len zlomkom vystavených predmetov. Súčasťou expozície sú dokumentárne filmy, či už inštruktážne na výučbu príslušníkov ŠtB alebo zábery z jej akcií, ako aj výpovede ich obetí. Symbolický je výrok generála tajnej cirkvi Silvestra Krčméryho na súdnom procese v roku 1954: „Vy máte v rukách moc, ale my máme pravdu. Pravda dosiaľ ešte vždy vstala i vstane z mŕtvych.“ Práve Krčméry sa vlni s Vladimírom Juklom stali laureátmi Ceny Jána Langoša, zakladateľa Ústavu pamäti národa.

Alexander Balogh, SME, 13.5.2011

Aké Slovensko skutočne je

Čísla získané zo sčítania ľudu môžu byť zaujímavé, ale aj bez nich dokážeme povedať, aké Slovensko naozaj je. Hovorí o tom naša každodenná skúsenosť.

Pri pohľade na rôzne pokusy mobilizovať obyvateľstvo pred sčítaním ľudu je zaujímavé sledovať, kto sa o tieto apely pokúša. Sú to primárne politickí predstavitelia národnostných a etnických menšín a predstavitelia cirkví a náboženských spoločností. To, aké Slovensko v skutočnosti je, viac menej vieme. Stačí, ak si prečítame titulky novin za posledné týždne: Imunita poslancov ostane (zatiaľ?) nedotknutá a ich „pochybné“ činy nevyšetrené, prokurátor sa bude voliť v tajnej voľbe, SNS prešetruje údajne klientelistické rozdeľovanie vstúpení na majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji. K tomu sa pozrieme do našich nemocníc, škôl, prípadne si pozrieme, ako Adela a Sajfa prispievajú k riešeniu zamestnanosti účinkovaním v náučnom videoprograme. Už si postupne nespomenieme na diaľničné piliere, ktoré vyrástli v záhradách ľudí v Považskej Bystrici či pezinskú skládku. V Nemecku prebieha pred európskym cenom kompetentná diskusia. Experti majú pochybnosti ohľadom skutočnej anonymity dát a otvorene o tom diskutujú. Nemecký ústavný súd len nedávno riešil únik osobných dát veľkých firiem a nedopadlo to pre vinníkov dobre. Nemci si do dotazníkov zaradili aj otázky, ktoré potrebujú preto, aby lepšie porozumeli niektorým spoločenským procesom. Otázka o vierovyznaní však ostala fakultatívnou. Kto chce, odpovie, kto nechce, neodpovie. Podľa analytikov skutočným cieľom štatistiky o konfesionálnom zložení nemeckej spoločnosti je zistenie toho, koľko moslimov v Nemecku skutočne žije. Veľké cirkvi svoje členstvo registrujú a v súčinnosti s daňovými inštitúciami vedú celkom presne, koľko ľudí platí cirkevnú daň. Slobodní demokrati otvorene polemizovali o tom, prečo by mal štát takto skenovať otázku vierovyznania. Cirkvi presne vedú, prečo ich za posledné desaťročia opustili desaťtisíce veriacy a prijímajú opatrenia.

Desatoro

Na Slovensku sa desiatky percent veriacy stávajú skrytým tromfom pri vyjednávaní o dôleži-

tých témach. Na financovanie však nemajú tieto počty priamy vplyv. Tam je kľúčom počet duchovných či počet účelových cirkevných zariadení. Morálny apel, ktorý z čísla s percentuálnym údajom budú niektorí cirkevní lídri odvodzovať, však nemá opodstatnenie. Stav slovenskej spoločnosti ukazuje, že spoločenské javy ako korupcia či klientelizmus, ktoré nás zničujúco trápia, ešte stále nepatria do žiadnej z interpretácií Desatora, ktoré by ich zakazovali. Počuli ste už o tom, že by nejaké cirkevné sympóziu riešilo transparentnosť nakladania s verejným, štátnym či cirkevným majetkom? Fakt, že vážne prešľapy mocných ostávajú eticky aj trestnoprávne len v sivej zóne programového vypočítavého nezájmu, to potvrdzuje. Fakt, že vysoké percento slovenských kresťanov nenaplnia to, k čomu sa verbálne hlási, je teda zrejmý. Faktom je aj to, že ľudový pohľad na čistý štít je jasne minimalistický. Ak niekto nikoho nezabil za bieleho dňa na ulici a neprichytili ho pri tom s nožom v ruke, tak je prijateľným kandidátom na akúkoľvek funkciu. Verejnú debatu otravujú a degradujú agresívne slová. Pri sociálnych rozdieloch bije do očí zanedbaná sociálna zodpovednosť podnikateľov, firiem či politických špičiek. Cirkvi aj politici svorne mlčia, keď sa deje nepravosť, lebo nevedia, ako to pred súdmi dopadne. Vysvetlenie, že takéto správanie je v rozpore s tým, čo hovorí Desatoro, „ešte“ ako keby nezaznelo. Ak niekto v dotazníku pri otázke číslo 23 nezaznačí „správnu rubriku“, tak podľa niektorých predstaviteľov kresťanských cirkví tým zaprie vieru. Faktom však je, že tí, ktorí stáli v podnapitom stave okolo Slovenska dvojité betónové kríže, vieru kompromitovali. Vtedy zodpovední mlčali.

Usvedčujúce čísla

Štatistika môže byť krokom k poznaniu pravdy o tom, akí by sme chceli byť. O tom, aké skutočne Slovensko je, hovorí naša každodennosť. Údaj, ktorý bude hovoriť o tom, koľko percent si v tejto štatistike vysúťažila konkrétna konfesia, bude hovoriť skôr o tom, či merateľné výstupy, ktoré by mala kresťanská

tradícia našej krajiny ponúkať, týmto číslam aj zodpovedajú. Na mieste cirkevných lídrov by som privítal nižšie čísla. Rozpor medzi deklarovanou náboženskou príslušnosťou a slovenskou každodennosťou ich totiž môže zo všeličoho usvedčiť. Aj keď je nad slnko jasnejšie, že všetko je v Božích rukách.

**Miroslav Kocúr Autor je publicista
SME 11.5.2011**

Na Slovensku sa desiatky percent veriacy stávajú skrytým tromfom pri vyjednávaní o dôležitých témach. Na financovanie však nemajú tieto počty priamy vplyv.

Kázať presbyteriánom už môžu aj homosexuáli

Americká presbyteriánska cirkev po desaťročiach diskusií zrušila nariadenie, podľa ktorého nesmeli homosexuáli získať právomoc kázať. Stala sa tak štvrtou protestantskou cirkvou v USA, ktorá urobila tento krok. Podľa expertov sa tak odrážajú širšie kultúrne zmeny v spoločnosti. Diskusia o tom, či má byť homosexuálom udeľovaná právomoc kázať, rozdeľovala protestantské cirkvi dlhé roky. V posledných piatich rokoch presbyteriánsku cirkev opustilo sto kongregácií z 11 000 vrátane dvoch najväčších. Veľká skupina konzervatívnych kongregácií sa však rozhodla zostať. Koncom 90. rokov sa problém homosexuálov oživil, keď presbyteriánska cirkev nariadila, že všetci slobodní duchovní musia dodržiavať celibát. Presbyteriáni podporili chystané opatrenia už vlni na valnom zhromaždení, ale potrebovali súhlas väčšiny zo 173 presbyterátov. Kľúčový súhlas im poskytol presbyteriát v Twin Cities Aurea v Minnesote. Nové nariadenie začne platiť 10. júla. Presbyteriánska cirkev sídli v Louisville, Kentucky, a má okolo dvoch miliónov ľudí. Očakáva sa, že i ďalšie veľké protestantské cirkvi v USA zrušia zákaz ordinácie homosexuálov.

čtk, Pravda 12.5.2011

Ked' vládnú pokrytci

Zvyčajnou frázou, ktorou sa zakrýva neochota zaoberať sa otázkami práv ľudí s neheterosexuálnou orientáciou, býva tvrdenie, že „Slovensko na to ešte nie je pripravené“. Touto frázou sa obyčajne obhajujú tí, čo tvrdia, že inak s týmito ľuďmi nemajú nijaký problém, ale... Okrem toho, že je táto fráza zvyčajná, je aj lživá. Ak si odmyslíme agresívnu menšinu, ktorá trpí fóbiami a „pripravená“ nebude nikdy, potom jediný, kto tu „nie je pripravený“, sú naši zbabelí a pokryteckí politici. Pri včerajšom hlasovaní o výbore pre práva osôb s neheterosexuálnou orientáciou sa v tejto úlohe blykli prítomní členovia vlády za SDKÚ, s jedinou svetlou výnimkou Ivety Radičovej. Výbor by bol len súčasťou iného poradného zboru, rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. V technickej rovine by teda nešlo o nič viac, než o diskusiu a odborné názory. Pravdaže, v symbolickej rovine by išlo o to, že slovenská vláda po prvý raz uznáva, že práva tejto menšiny si skúmanie vôbec zaslúžia. Premiérkini stranícki kolegovia však po takomto prvenstve zjavne netúžia. Prečo? Keby neboli pokrytci, nerozprávali by o ľudských právach vzletne iba vtedy, keď je to pre nich bič na politických protivníkov. Keby neboli pokrytci, nehrali by sa na „konzervatívnych liberálov“, „liberálnych konzervatívov“ a podobné spotvorenia, ktoré sa u nás vydávajú za svetónázor. Alebo by sa nezaskveli postojom, aký včera zaujal Eugen Jurzyca, ktorý vraj pre istotu nehlasoval vôbec,

lebo nevie, či tento výbor pomôže, alebo nie. „Ja to neviem, tak som si povedal, že nebudem hlasovať.“ To je obdivuhodný prístup k zriadeniu jedného poradného výboru - od ministra pre školstvo a vedu čo poviete? Keby neboli pokrytci, nehľadali by absurdné argumenty a rovno by povedali, o čo tu ide. Nejde o konzervatívnych voličov ani o jemnosť voči bigotnejším kolegom v exekutive. Ide o lojalnosť vedenia KDĽ, ktorú si treba zachovať pre všetky prípadné budúce koalície. Prečo hovoríme o protistrane ako o „agresívnej menšine“? Pretože by bolo urážkou väčšiny veriacich ľudí všetkých vyznaní tvrdiť, že to oni majú úprimný problém s tým, čo sa deje v noci u ich susedov v spálni. Bolo by urážkou katolíkov tvrdiť, že dnešná kríza ich cirkvi napríklad v Nemecku je azda spôsobená tým, že tam majú od roku 2001 registrované partnerstvá - a nie pedofilnými škandálmi, ktoré sa prevládali v ostatných rokoch. Vo svete, kde mať deti často znamená vystaviť sa hrozbe chudoby, môže naozaj iba menšina odtrhnúť od reality ľapotať o „ohrození tradickej rodiny“, ktoré má vraj pochádzať z toho ak tú absurdnosť domyslíme do konca - že sa nejaký Elton John zosobáš s chlapom... Partnerstvá? U nás pre istotu nevznikne ani výbor, ktorý by mohol o tom teoretizovať. Prečo? Pretože sme ako heterosexuálna väčšina „nepripravení“? Kdežeby. Iba preto, lebo politici, ktorí vraj konajú v našom mene, sú zbabelí a pokryteckí.

Peter Javúrek, Pravda 12.5.2011

Do Baziliky v Kežmarku sa vrátil zreštaurovaný oltár

Veriaci turisti sa dočkali. Do Baziliky svätého kríža v Kežmarku sa po dvoch rokoch vrátil komplexne zreštaurovaný hlavný oltár aj s najväčšou cennosťou, sochou pripisovanou geniálnemu rezbárovi majstrovi Pavlovi.

Oltár je výnimočný tým, že vznikol niekoľko storočí, postupne od neogotiky až po renesanciu. Dopĺňalo ho teda viacero autorov. Ivan Tkáč z oblasného reštaurátorského ateliéru v Levoči: „Nie je to štandardný spôsob, pretože väčšinou si správcovia farností objednávali oltáre v nejakej dielni, ktorá ten oltár robila na mieru. Tuná to skôr vyzerá tak, že tento oltár bol postupne vyskladaný pre potreby tohto kostola z iných súčastí, alebo z iných miest.“

Redaktor: „Aj napriek detailnému skúmaniu dokázali reštaurátori identifikovať autorský rukopis len v prípade sochy ukrižovaného.“

Historička Eva Spaleková: „Pripisovaný je tento ukrižovaný majstrovi Pavlovi z Levoče.“

Redaktor: „Výnovený oltár žiari ako kedysi. Podľa Jaroslava Grocholu z farnosti vďaka skvelej práci reštaurátorov môžu domáci i turisti v bazilike zažiť doslova stredovek.“

Jaroslav Grochola: „Zlato svieti a je to celé nablýskané, farby žiaria, takže máme ten vizuálny dojem ako mali voľakedy veriaci v stredoveku, kde vnímali toto zlato oltára ako niečo nebeské, ako keď sa otváral na veľké sviatky ako otváranie nebeskej brány.“

Marián Galajda, Rádio Expres, 6.5.2011

Púť mamičiek na Deň matiek

Dnes sme si spomenuli na naše mamy. Druhá májová nedeľa patrí Dňu matiek, aby sme ocenili ich obetavosť a lásku, ktorou nás zahŕňajú. Pri tejto príležitosti sa do Šaštína po prvý raz vybrali ženy, ktoré svoje dieťa ešte len nosia pod srdcom.“

Redaktorka: „Pútnické miesto v Šaštíne navštívili desiatky mamičiek v požehnanom stave. Za záračný dar života sa v modlitbách poďakovali počas svätej omše v Národnej bazilike Sedembolestnej Panny Márie.“

Jozef Zachar, správca farnosti: „Príhovor hlavne bol zameraný

smerom k mamičkám. To mal náš spolubrat Marián Valábek a tam ich oslovoval, aby si uvedomovali svoju dôstojnosť, svoju krásu a veľkosť vlastne tohto života a povzbudzoval ich k priamemu takému kontaktu s Bohom.“

Redaktorka: „Po omši nasledovali svedectvá a rozhovory.“

Jozef Zachar, správca farnosti: „Niektoré mladé rodinky, ktoré vlastne prijali život, nemohli, bolo veľkým problémom pre nich prijať život. Chceli, ale nešlo to. Lekári dokonca tvrdili, že tam nikdy nebudú

môcť prijať život, a majú už niekoľko detí.“

Pútnik: „Manželka čaká druhé dieťa.“

Pútnička: „Určite sme prišli preto, že chceme prosiť za naše dieťa, za naše manželstvo.“

Redaktorka: „Tradícia Dňa matiek siaha až do obdobia antiky. Vedzte, že každá matka sa prejavu náklonnosti svojho dieťaťa poteší. Postačia úprimné slová, bozk, vrúcne objatie či kytica kvetov. Nie však iba v dnešný sviatočný deň.

Natália Lenárdová
STV 1, 8.5.2011

Sochu pápeža stiahli do kumbálu, vidieť ju chcú všetci

Bratislavská River Gallery, v ktorej práve vystavuje škandalózne taliansky sochár Paolo Schmidlin, podľahla tlaku verejnosti a premiastnila sochu Miss Kitty. Tá znázorňuje transsexuála oblečeného len v nohavičkách a skromnom kabátiku, s ružovou sponkou vo vlasoch a úchylným pohľadom. Problém je, že socha sa nápadne podobá na pápeža Benedikta XVI. „Boli sme rozhodne proti tomu, aby sa socha z výtvarných priestorov odstránila. Sochu sme nestiahli z výstavy. Nachádza sa za dverami. Kto chce vojsť na výstavu, pozrieť si Schmidlinove diela a prekážala by mu táto socha, tak ju neuvidí, ale každý, kto si ju chce pozrieť, môže,“ povedal Pravde

ideový manažér River Gallery Roman Grešák. Galéria tak reagovala na stovky negatívnych e-mailov a tiež na minulotýždňový otvorený list Konferencie biskupov Slovenska. Tej sa nepáčila ani socha do pol pása nahej britskej kráľovnej Porno Queen. Galérii vyčítala, že „rozvracia základné ľudské hodnoty“ a žiadala odstránenie „rozvrátných“ sôch. Všetky diela, ktoré sú v galérii, možno vidieť aj cez presklený výklad. „Preto sme sochu Porno Queen natočili tak, aby zvonku nebola vidieť a neprekážala napríklad okoloidúcim mamičkám s deťmi. Miss Kitty sme zase umiestnili do kumbálu,“ vysvetlil zmeny Grešák. Výstavu si podľa neho prišlo cez víkend po-

zrieť okolo 400 ľudí. „Každý, kto otvoril dvere galérie, tak otvoril aj dvere do miestnosti, kde sa nachádza Miss Kitty. Odporcovia hovoria o pápežovi, my tu však máme sochu Miss Kitty, nie pápeža,“ vysvetlil Grešák. O výstavu sa zaujíma aj Rada pre reklamu. Zdájú sa jej neeticke reklamné pútače na výstavu. „Podľa nás nie sú neeticke. Galéria neuvažuje o tom, že by ich sťahovala,“ povedal Grešák s tým, že výstava trvá len do 25. mája, takže to nemá význam. „Možno nemalo význam ani schovávať sochu Miss Kitty, pretože vďaka médiám ju videl hádam každý na Slovensku, aj keď v galérii nebol.“

mak

Pravda 1.05.2011

Rovnaký prístup

Hradecký predseda Spoločnosti Prometheus, združenia svetských humanistov

Aj keď je zaradenie otázky č. 23 - náboženské vyznanie - do sčítania obyvateľov diskutabilné svojou formou i obsahom, predsa len je potrebné zobrať vyplnenie tejto otázky ako príležitosť. Slovenská republika uzavrela medzinárodnú Základnú zmluvu so Svätou stolicou (Vatikánom) o - minimálne - osobitnom postavení katolíckej cirkvi a občanov katolíckeho vierovyznania v našom štáte. Podobne s ostatnými registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami pre zmenu formou prezidentskej zmluvy potvrdila podobné postavenie pre ne a ich veriacich. V mene rešpektovania významného postavenia cirkví v sociálnej, morálnej a kultúrnej oblasti. Podpísanie týchto zmlúv a následných vykonávacích zmlúv o náboženskej výchove a pastoračnej činnosti v ozbrojených silách zabezpečilo cirkvám a ich veriacim právo na rešpektovanie zo strany štátu ich posvätných miest, výhrady svedomia podľa vieroučných zásad registrovaných cirkví, rešpektovanie cirkevných sviatkov ako dní voľna, právo umožniť náboženskú výchovu v súlade s učným cirkví na základných a stredných školách, realizáciu vzdelávania, výchovnej, vedecko-výskumnej, misijnej, charitatívnej činnosti v zdravotníckych,

sociálnych a nápravných zariadeniach, právo vstupu do vysielania verejnoprávnych spoločenských informačných prostriedkov, právo na finančné zabezpečenie činnosti a plátov. Ako však ukazujú výsledky predchádzajúcich sčítaní obyvateľov, okrem veriacich je v našej spoločnosti i značná skupina občanov s nenáboženským náhľadom na svet: humanisti, agnosticci, ateisti, skeptici a pod. Veľká väčšina z nich sa nezdrúžuje v organizáciách, ako je napríklad Spoločnosť Prometheus, ale aj tak žijú svojím každodenným životom bez náboženského vyznania. Občania s nenáboženským vyznaním tvoria druhú najpočetnejšiu svetonázorovú skupinu Slovenska. Nie je rozhodujúce, či je ich desať alebo tridsať percent, pretože v oboch prípadoch je to už tzv. veľká menšina. Prečo im však Slovensko nepriznáva rovnaké práva z úcty k ich podielu na dejinách Slovákov, z rešpektovania ich aktuálnej úlohy v sociálnej, morálnej či kultúrnej oblasti? Prečo k nim pristupuje ako k občanom druhej kategórie? A to napriek tomu, že podľa článku 24, ods. 1. našej ústavy má každý právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie. Čiže právo byť bez vyznania a zároveň toto svoje presvedčenie aj verejne prejavovať je upravené zároveň so slobodou myslenia, svedomia, náboženského vyznania

a viery. Týmto je dávané na roveň s postavením náboženského vyznania. Ako na to upozornil ústavný právnik Eduard Bárany, zvlášť dôležité je spojenie tejto formulácie s čl. 12, ods. 4 ústavy: „Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach preto, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.“ T.j., pretože niekto je bez náboženského vyznania, a toto svoje presvedčenie verejne prejavuje, nesmie preto byť ukrátený na svojich právach. Nielen základných právach podľa ústavy, ale akýchkoľvek. Občania bez náboženského vyznania sa na rozdiel od príslušníkov niektorých iných menších nedomáhajú ochrany pozitívnou diskrimináciou v podobe zvláštnych práv. Nespochybňujú právo štátu podporovať cirkvi a veriacich. Ide o to, aby rovnako pristupoval aj k občanom s nenáboženským náhľadom na svet a ich organizáciám. Ide o obnovenie všeobecnej rovnosti v dôstojnosti a v právach. Ak sa chceme priblížiť k ideálu rovnosti a rovnoprávnosti, nie je to možné inak ako podobným zvláštnym postavením, s podobnými právami vyrovnávacími súčasnú situáciu. Sčítanie obyvateľov je príležitosťou poukázať na opodstatnenosť tejto požiadavky.

Ide o to, aby štát rovnako pristupoval aj k občanom s nenáboženským náhľadom na svet a ich organizáciám.

Pravda 13.5.2011